

Súd:	Najvyšší súd SR
Spisová značka:	2Cdo/48/2022
Identifikačné číslo spisu:	6118306643
Dátum vydania rozhodnutia:	28.11.2024
Meno a priezvisko:	JUDr. Jozef Zlocha
Funkcia:	sudca
ECLI:	ECLI:SK:NSSR:2024:6118306643.2

UZNESENIE

Najvyšší súd Slovenskej republiky v spore žalobcov: 1/ Q. P., nar. N., bytom Z., 2/ O. C., nar. N., bytom Z. a 3/ E. M., nar. N., bytom J., všetci právne zastúpení Advokátska kancelária Krnáč s. r. o., so sídlom LUX Residence, Námestie slobody 2, Banská Bystrica, IČO: 47 232 293, proti žalovanej: E. C., nar. N., bytom T., zastúpená Advokátska kancelária NOVÁK s. r. o., so sídlom Ladislava Hudeca 15326/2A, Banská Bystrica, IČO: 53 556 798, o zrušenie a vyporiadanie podielového spoluvlastníctva, vedenom na Okresnom súde Banská Bystrica pod sp. zn. 9C/59/2018, o dovolaní žalobcov proti rozsudku Krajského súdu v Banskej Bystrici z 18. mája 2021 sp. zn. 14Co/1/2021, takto

rozhodol:

Dovolanie o d m i e t a .

Žalovaná má voči žalobcom 1/ - 3/ nárok na náhradu trov dovolacieho konania v plnom rozsahu.

Odôvodnenie

1. Okresný súd Banská Bystrica (ďalej ako „okresný súd“ alebo „súd prvej inštancie“) rozsudkom z 15. júla 2020 č. k. 9C/59/2018-255 (ďalej len „rozsudok okresného súdu“ alebo „prvostupňový rozsudok“) zrušil podielové spoluvlastníctvo žalobkyne a žalovanej k pozemku parcele č. KNE 493/1 o výmere 1864 m², druh pozemku - trvalé trávnaté porasty, ktorý je umiestnený mimo zastavaného územia obce v katastrálnom území S., obec T., okres T. a pozemku parc. č. KNE 493/2 o výmere 50 m², druh pozemku - trvalé trávnaté porasty, ktorý je umiestnený mimo zastavaného územia obce v katastrálnom území S., obec T., okres T., ktoré sú evidované Okresným úradom T., katastrálnym odborom, na liste vlastníctva č. XXXX s tým, že tieto nehnuteľnosti prikázal do vlastníctva žalovanej (prvá výroková veta). Druhou výrokovou vetou okresný súd uložil žalovanej povinnosť žalobkyni z titulu vyporiadania podielového spoluvlastníctva zaplatiť sumu 1.224,70 eur v lehote troch dní odo dňa právoplatnosti rozhodnutia. O nároku na náhradu trov konania rozhodol tak, že žiadna zo strán nemá nárok na náhradu trov konania (tretia výroková veta).

1.1. Okresný súd konal o žalobe pôvodnej žalobkyne, C. M. (ktorá zomrela po rozhodnutí odvolacieho súdu, po podaní dovolania, v dovolacom konaní dovolací súd pokračoval s jej právnymi nástupcami), ktorá sa domáhala zrušenia a vyporiadania podielového spoluvlastníctva k nehnuteľnostiam - pozemku

parc. č. KNE 493/1 o výmere 1864 m² a č. KNE 493/2 o výmere 50 m², nachádzajúcich sa mimo zastavaného územia obce, v katastrálnom území S., vedených na LV č. XXXX s tým, že žiadala prikázať pozemok parc. č. KNE 493/2 o výmere 50 m² do výlučného vlastníctva žalovanej a na základe geometrického plánu č. 30228701-116/18 vypracovaného dňa 21. 03. 2018 Ing. Miriam Ševčíkovou, overeným dňa 03. 04. 2018 Ing. Lenkou Cílikovou, oddelenú časť pôvodnej parc. č. KNE 493/1, označenej ako parc. č. KNE 3694/7 týmto GP o výmere 239 m² do jej výlučného vlastníctva a zvyšok parc. č. KNE 493/1 o výmere 1625 m² do výlučného vlastníctva žalovanej. Žalovaná so zrušením a vyporiadaním podielového spoluvlastníctva súhlasila; nehnuteľnosti žiadala prikázať do jej výlučného vlastníctva s tým, aby jej bola uložená povinnosť výplaty žalobkyni.

1.2. Okresný súd po vykonanom dokazovaní aplikoval ustanovenie § 142 ods. 1 Občianskeho zákonníka, § 21 ods. 1, § 23 ods. 1, ods. 2, ods. 7, § 24 ods. 3 zákona č. 180/1995 Z. z. o niektorých opatreniach na usporiadanie vlastníctva k pozemkom (ďalej len „zákon č. 180/1995 Z. z.“). Aplikoval tiež ustanovenie § 2 ods. 1, ods. 2 zákona č. 140/2014 Z. z. o nadobúdaní vlastníctva poľnohospodárskeho pozemku a o zmene a doplnení niektorých zákonov (ďalej len „zákon č. 140/2014 Z. z.“), § 2 ods. 1 zákona č. 307/1992 Zb. o ochrane poľnohospodárskeho pôdneho fondu (ďalej len „zákon č. 307/1992 Zb.“) a § 2 písm. b) zákona č. 220/2004 Z. z. o ochrane a využívaní poľnohospodárskej pôdy a zmene zákona č. 245/2003 Z. z. o integrovanej prevencii a kontrole znečisťovania životného prostredia a o zmene a doplnení niektorých zákonov (ďalej len „zákon č. 220/2004 Z. z.“).

1.3. Po vykonanom dokazovaní nebolo pre okresný súd sporné, že strany sporu sú podielovými spoluvlastníkmi nehnuteľností zapísaných na LV č. XXXX pre k. ú. S., a to pozemku parcelné č. KNE 493/1 a č. KNE 493/2. Pre rozhodnutie vo veci samej o zrušení a vyporiadaní podielového spoluvlastníctva k nehnuteľnostiam bolo potrebné vyriešiť otázku, či sa na nehnuteľnosti (najmä na parc. č. KNE 493/1) vzťahuje zákaz drobenia poľnohospodárskej pôdy.

1.4. Vychádzajúc z vykonaného dokazovania, územného plánu Mesta Banská Bystrica ako aj odpovede Mesta Banská Bystrica na dotaz strany sporu pre okresný súd vyplynulo, že parcela č. KNE 493/1 sa nachádza v dvoch funkčných plochách; jej západná časť vo funkčnej ploche ZE 07 - zeleň - záhradkárské osady a východná časť vo funkčnej ploche zeleň - bez kódu funkčného využitia. Primárne prípustné funkcie pre plochy ZE 07 sú plochy hospodárskej a okrasnej zelene a záhradné domčeky, maximálna miera zastavania 10 %. Západnou časťou parcely je navrhovaná verejnoprospešná stavba cestnej komunikácie. Mesto neuviedlo, a nie je to zrejme ani z územného plánu, o akú konkrétnu časť aj výmeru vo funkčnej ploche ZE 07 sa má jednať. Navyše, mesto uviedlo, že sporná parcela sa nachádza na plochách, ktoré nie sú určené na zastavanie. Okresný úrad T. ako orgán oprávnený rozhodovať o zápise práv k nehnuteľnostiam na dotaz okresného súdu uviedol, že reálne rozdelenie predmetného pozemku nie je možné. Na základe uvedeného okresný súd ustálil, že výnimka z ustanovenia § 22 a § 23 zákona č. 180/1995 Z. z. upravená v § 24 uvedeného zákona, pre ktorú by súd mohol pristúpiť k reálnej delbe sporného pozemku, nie je daná.

1.5. K argumentácii žalobkyne, že pozemok je určený na výstavbu inžinierskych sietí, pre rozšírenie verejného vodovodu, na ktorú stavbu bolo vydané aj stavebné povolenie, okresný súd uviedol, že toto vo vzťahu k ustanoveniu § 24 ods. 3 písm. a) zákona č. 180/1995 Z. z. nie je relevantné; stavba rozšírenia vodovodu neznamena, že ide o pozemok určený na výstavbu. Stavba vodovodu neovplyvňuje charakter využitia pozemku, ide o vecné bremeno. K námietke vo vzťahu k znaleckému posudku Ing. Pastieroviča okresný súd uviedol, že tento posudok bol vypracovaný pre účely zriadenia vecného bremena pre časť predmetného pozemku, a teda nie z dôvodov uvedených v ustanovení § 24 zákona č. 180/1995 Z. z. K ďalšej argumentácii žalobkyne okresný súd uviedol, že nie je úlohou súdu a ani v jeho právomoci, na základe ohliadky na mieste samom, prípadne zistenia skutočného spôsobu využitia, stanoviť iný charakter využitia tohto pozemku, než je uvedený v evidencii nehnuteľností, prípadne v územnom pláne. Z týchto dôvodov navrhované dôkazy (ohliadku na mieste samom, výsluch užívateľa O. s manželkou, prípadne nariadením znaleckého dokazovania znalcom z odboru geodézie a kartografie) nepovažoval okresný súd za vhodné a účelné.

1.6. Na základe záveru o nemožnosti reálnej del'by sporného pozemku okresný súd pristúpil k ďalšej forme vyporiadania podielového spoluvlastníctva a dospel k záveru, že je vhodné prikázanie nehnuteľností do vlastníctva žalovanej za primeranú náhradu. Pri stanovení výšky primeranej náhrady okresný súd vychádzal už z hodnoty predmetu sporu oznámenej žalobkyňou pre účely vyrubenia súdneho poplatku; nariadil znalecké dokazovanie znalkyňou Ing. Martou Čabovou, z odboru poľnohospodárstvo, odvetvie odhad hodnoty poľnohospodárskej pôdy. A keď znalkyňa stanovila hodnotu predmetných nehnuteľností vo výške 0,1525 eur/m², žalovaná bola ochotná uhradiť vyššiu sumu navrhovanú samotnou žalobkyňou v pokuse o mimosúdnu dohodu. Okresný súd tak vychádzal zo všeobecnej hodnoty nehnuteľností tak, ako ju stanovila samotná žalobkyňa, a teda vo výške 5 eur/m². Pokiaľ žalobkyňa pripojila znalecký posudok vypracovaný Ing. Štefanom Pastierovičom, tento je znalcom z odboru stavebníctvo, pozemné stavby, odhad hodnoty nehnuteľností a nie je znalcom z oblasti odboru poľnohospodárskej pôdy. Napokon uvedený posudok bol vypracovaný pre účely stanovenia všeobecnej hodnoty nájmu a všeobecnej hodnoty vecného bremena na časť sporného pozemku.

1.7. Pri rozhodovaní o trovách konania okresný súd aplikoval ustanovenie § 255 ods. 1 a § 257 zákona č. 160/2015 Z. z. Civilný sporových poriadok (ďalej len „CSP“); náhradu trov konania žiadnej zo strán sporu nepriznal.

2. Krajský súd v Banskej Bystrici (ďalej aj „krajský súd“ alebo „odvolací súd“) na odvolanie žalobkyne rozsudkom z 18. mája 2021 č. k. 14Co/1/2021-327 rozsudok Okresného súdu Banská Bystrica z 15. júla 2020 č. k. 9C/59/2018-255 potvrdil (prvá výroková veta); druhou výrokovou vetou rozhodol, že žiadna zo strán nemá nárok na náhradu trov dovolacieho konania.

2.1. Odvolací súd vec prejednal bez nariadenia odvolacieho pojednávania; rozhodnutie súdu prvej inštancie potvrdil postupom podľa § 387 ods. 1, ods. 2 CSP; stotožnil sa s odôvodnením rozhodnutia, ako aj so skutkovými závermi okresného súdu. Nezistil nepreskúmateľnosť napadnutého rozhodnutia okresného súdu, ktorý svoje rozhodnutie odôvodnil stručne, ale jasne a presvedčivo. Odvolací súd dospel k záveru, že odvolateľka neuviedla v odvolaní žiadne nové relevantné skutočnosti spôsobilé privodiť zmenu alebo zrušenie odvolaním napadnutého rozhodnutia okresného súdu.

2.2. Odvolací súd reagoval na odvolacie námietky žalobkyne; za najzásadnejšiu námietku v podanom odvolaní považoval námietku nesprávneho právneho posúdenia vo vzťahu k záveru okresného súdu, že n a sporný pozemok (parcela č . KNE 493/1) s a nevzťahuje výnimka z o zákazu drobenia poľnohospodárskych pozemkov v zmysle § 24 ods. 3 písm. a) a d) zákona č. 180/1995 Z. z. K uvedenému odvolací súd uviedol, že pokiaľ žalobkyňa poukazovala na znalecký posudok č. 328/2017 znalca Ing. Štefana Pastieroviča z 11. októbra 2017 (v zmysle ktorého je pozemok zapísaný n a liste vlastníctva ako trvalé trávne porasty mimo zastavaného územia obce, avšak zo zisteného skutkového stavu vyplýva, že ide o pozemok určený na výstavbu inžinierskych sietí, konkrétne rozšírenie verejného vodovodu), z posudku vyplýva, že predmetom znaleckého posudku bolo stanovenie všeobecnej hodnoty nájmu a všeobecnej hodnoty vecného bremena na častiach pozemku KNE parc. č. 493/1 nachádzajúcich sa v k. ú. S., a to v rozsahu podľa priložených geometrických plánov. Znalecký posudok bol vypracovaný za účelom podkladu pre uzatvorenie zmluvy o nájme a zmluvy o vecnom bremene. Znalec pritom by vykonal ohodnotenie pozemkov, a to parc. č. 493/1, diel 1, trvalé trávne porasty o výmere 56 m² a parcelné č. 493/1, diel 2, trvalé trávne porasty o výmere 1 m², t. j. celkovo o výmere 57 m² pozemku, ktorý má výmeru celkovo 1864 m². Iba k tejto časti pozemku spolu vo výmere 57 m² uviedol znalec jednak všeobecnú hodnotu tejto časti pozemku, vyčíslil výšku nájmu tejto časti pozemku; zo znaleckého posudku nepochybne vyplýva, že časť pozemku vyhodnocoval ako pozemok registra „E“ pri druhu pozemku „trvalý trávny porast“.

2.3. Podľa záverov odvolacieho súdu súd prvej inštancie v dostatočnom rozsahu vykonal dokazovanie na otázku nožnej reálnej del'by pozemku dotazom na Okresný úrad T., vyjadrením Mesta Banská Bystrica, územným plánom a správne vyhodnotil, že v súdnej veci neexistuje výnimka z § 22, § 23

zákona č. 180/1995 Z. z. upravená v § 24 ods. 3 písm. a) a d) zákona č. 180/1995 Z. z. Odvolací súd uviedol, že len fotodokumentácia (podľa ktorej má byť pozemok žalovanou využívaný na nepoľnohospodárske účely) bez ďalšieho nemôže preukázať zmenu pozemku, ktorý je zapísaný v katastri nehnuteľností. Záver okresného súdu, že nie je jeho úlohou ani v jeho právomoci na základe ohliadky na mieste samom, prípadne zistenia skutočného spôsobu využitia stanoviť iný charakter využitia pozemku než je uvedený v evidencii nehnuteľností, považoval odvolací súd za správny. Ak žalobkyňa poukazovala na § 20 ods. 2 zákona č. 162/1995 Z. z. s tým, že druh pozemku evidovaného ako parcela registra „E“ nie je záväzným údajom registra a poukázala na závery vyplývajúce z rozsudku Najvyššieho súdu Slovenskej republiky zo 14. júna 2018 sp. zn. 7Cdo/169/2016 odvolací súd uviedol, že právne závery vyplývajúce z citovaného rozhodnutia sú v rozpore s argumentáciou žalobkyne, keď odvolací súd poukázal na to, že nástrojom riešenia nesúlady medzi údajmi katastra a skutočným stavom využiteľným aj bez vyvinutia aktivity evidovaného vlastníka nehnuteľností je postup normovaný v § 10 zákona č. 220/2004 Z. z., ktorý umožňuje zmenu kvalifikácie poľnohospodárskej pôdy na nepoľnohospodársku pôdu a aj opačne s poukazom na to, že v predmetnej veci nevyplynulo z ničoho, že by takýto postup ktokoľvek inicioval.

2.4. K ďalším, do úvahy prichádzajúcim výnimkám zo zákazu drobenia poľnohospodárskej pôdy odvolací súd uviedol, že v súdnej veci nebolo predmetom rozdelenie sporného pozemku na účel výstavby alebo na iné účely, na ktoré by bolo možné pozemok vyvlastniť v zmysle zákona č. 50/1976 Zb., alebo by sa pozemok rozdeľoval podľa projektu pozemkových úprav.

2.5. Odvolací súd uzavrel, že ani jeden zákonný predpoklad pre aplikáciu § 24 ods. 3 písm. a) zákona č. 180/1995 Z. z. nebol daný, okresný súd správne dospel k záveru, že v súdnej veci nie je výnimka z ustanovenia § 23 a § 24 zákona č. 180/1995 Z. z., pre ktorú by súd mohol pristúpiť k reálnej delbe predmetného pozemku, daná. Okresný súd tak správne pristúpil k zrušeniu a vyporiadaniu podielového spoluvlastníctva nie reálnou delbou spornej nehnuteľnosti, ale prikázaním oboch pozemkov, berúc do úvahy výšku podielu k predmetným pozemkom stranami sporu a účel využitia, do výlučného vlastníctva žalovanej s povinnosťou výplaty zo strany žalovanej v prospech žalobkyne čiastkou 1.224,70 eur. Súd pri rozhodovaní vychádzal zo všeobecnej hodnoty predmetnej nehnuteľnosti tak, ako stanovila žalobkyňa, a teda 5 eur/m², s ktorou čiastkou súhlasila aj žalovaná.

2.6. Posudzujúc odvoláciu námietku žalobkyne v zmysle § 365 ods. 1 písm. d) CSP tým, že jej nebolo doručené vyjadrenie žalovanej zo 7. júla 2020 odvolací súd z obsahu spisu zistil, že vyjadrenie žalovanej zo 6. júla 2020 bolo súdu doručené dňa 8. júla 2020; termín pojednávania bol vytýčený na deň 15. júla 2020. Z obsahu spisu pre odvolací súd vyplynulo, že toto vyjadrenie bolo zaslané právnenému zástupcovi žalobkyne dňa 9. júla 2020, doručka sa však spise nenachádza. Odvolací súd vzal do úvahy, že namiatané vyjadrenie bolo žalovanou doručené pred termínom pojednávania, žalobkyňa mala možnosť v rámci pojednávania sa vyjadriť ku všetkým skutočnostiam. Z uvedeného dôvodu odvolací súd dospel k záveru, že postupom súdu prvej inštancie nebolo porušené právo žalobkyne na spravodlivý proces; obsah spisu nasvedčuje tomu, že toto vyjadrenie bolo právnenému zástupcovi žalobkyne aj doručené. Aj s prihliadnutím na obsah vyjadrenia žalovanej zo 6. júla 2020 je zrejmé, že je zhodné s obsahom predchádzajúcich vyjadrení a v tomto vyjadrení nie sú uvádzané žiadne nové skutočnosti. Preto aj v prípade, ak by toto vyjadrenie právnenému zástupcovi žalobkyne nebolo doručené, nebolo by možné konštatovať existenciu odvolacieho dôvodu, a teda, že by došlo v konaní súdu k nesprávnemu procesnému postupu, ktorým by súd znemožnil strane, aby uskutočňovala jej procesné práva v takej miere, že došlo k porušeniu práva na spravodlivý proces.

2.7. Preskúmajúc výrok rozsudku súdu prvej inštancie o náhrade trov konania, ako výrok závislý, odvolací súd dospel k záveru o správnosti tohto rozhodnutia s prihliadnutím na charakter sporu, keď predmetom bolo zrušenie a vyporiadanie podielového spoluvlastníctva, ku ktorému môže dôjsť len dohodou; medzi stranami sporu bola sporná iba otázka možnosti reálnej delby pozemku. Pri rozhodovaní o trovách odvolacieho konania odvolací súd aplikoval ustanovenie § 396 ods. 1 v spojení s § 262 ods. 1 a § 255 ods. 1 pri aplikácii § 257 CSP a žiadnej zo strán sporu nárok na náhradu trov odvolacieho konania nepriznal s prihliadnutím na charakter sporu, ktorým je zrušenie a vyporiadanie podielového spoluvlastníctva.

3. Pôvodná žalobkyňa (ďalej aj „dovolateľka“) podala proti rozsudku odvolacieho súdu dovolanie podľa § 420 písm. f) a § 421 ods. 1 písm. b) CSP s tvrdením, že súd nesprávnym procesným postupom znemožnil, aby uskutočňovala jej patriace procesné práva v takej miere, že došlo k porušeniu práva na spravodlivý proces a rozhodnutie odvolacieho súdu záviselo od vyriešenia právnej otázky, ktorá v rozhodovacej praxi odvolacieho súdu ešte nebola vyriešená. Dovolateľka navrhla, aby dovolací súd napadnutý rozsudok odvolacieho súdu postupom podľa § 449 ods. 3 CSP zmenil, zrušil podielové spoluvlastníctvo strán sporu k predmetným nehnuteľnostiam a rozhodol podľa pôvodného petitu žaloby, alternatívne navrhla, aby dovolací súd rozsudok odvolacieho súdu zrušil a vec mu vrátil na ďalšie konanie, prípadne aby dovolací súd zrušil rozsudok odvolacieho i prvostupňového súdu a vec vrátil súdu prvej inštancie na ďalšie konanie.

3.1. Pokiaľ dovolateľka namietla dovolací dôvod uvedený v § 420 písm. f) CSP tvrdila, že v konaní pred súdom prvej inštancie jej nebolo doručené vyjadrenie žalovanej zo 6. júla 2020; toto vyjadrenie jej bolo doručené až dňa 24. júla 2020, a teda 9 dní po pojednávaní, na ktorom súd prvej inštancie vo veci samej rozhodol. Súd prvej inštancie na pojednávaní neoboznámil žalobkyňu s vyjadrením žalovanej (zo 6. júla 2020); dovolateľka mala prvýkrát možnosť oboznámiť sa s vyjadrením žalovanej až po rozhodnutí okresného súdu. Takýmto postupom okresný súd dovolateľke znemožnil, aby uskutočňovala jej patriace procesné práva v takej miere, že došlo k porušeniu práva na spravodlivý proces.

3.2. Dovolateľka namietla aj dovolací dôvod uvedený v § 421 ods. 1 písm. b) CSP; namietala nesprávne právne posúdenie súdmi nižších inštancií; za právnu otázku, od ktorej vyriešenia záviselo rozhodnutie odvolacieho súdu a ktorá v rozhodovacej praxi odvolacieho súdu ešte nebola vyriešená považovala nasledovnú otázku: „Je s poukazom na ustanovenie § 70 ods. 2, posledná veta zákona č. 162/1995 Z. z. o katastri nehnuteľností a o zápise vlastníckych a iných práv k nehnuteľnostiam (katastrálny zákon) v znení neskorších predpisov, z ktorej vyplýva, že záväzným údajom katastra nie je druh pozemku evidovaného ako parcela registra „E“, súd povinný v konaní zistiť skutočný druh pozemku za účelom právneho posúdenia veci s poukazom na zákaz drobenia niektorých pozemkov, pokiaľ je stranou sporu druh pozemku parcela registra „E“ spochybňovaný?“

3.3. V rámci svojej argumentácie žalobkyňa poukázala na závery súdu prvej inštancie, najmä na konštatovanie, že nie je úlohou súdu ani v jeho právomoci na základe ohliadky na mieste samom, prípadne zistenia skutočného spôsobu využitia stanoviť iný charakter využitia pozemku než je uvedený v evidencii nehnuteľností. Tvrdila, že predložila dôkazné prostriedky preukazujúce, že sporný pozemok (parcela registra „E“ parcelné č. 493/1) sa využíva na iný účel ako poľnohospodárska pôda. Povinnosťou súdu prvej inštancie bolo dostatočným spôsobom zistiť skutkový stav najmä s poukazom na poslednú vetu § 70 ods. 2 zákona č. 162/1995 Z. z.

3.3.1. Dovolateľka najmä poukázala na geometrický plán pripojený k žalobe, z ktorého vyplýva, že delba pozemku parcelné č. 493/1 je možná; svoje tvrdenie preukazovala aj znaleckým posudkom č. 328/2017 z 11. októbra 2017 vypracovaného znalcom Ing. Štefanom Pastierovičom, z ktorého vyplýva, že znalec realizoval miestnu ohliadku spojenú s miestnym šetrením a všeobecnú hodnotu nehnuteľností určil na základe dôkladného posúdenia skutočného spôsobu využívania vysporadúvaných pozemkov. Z fotodokumentácie, ktorá je prílohou znaleckého posudku je zrejmé skutočné využitie pozemku, ktoré určite neslúži na poľnohospodárske účely. Z posudku pritom tiež vyplýva, že zo zisteného skutkového stavu je zrejmé, že ide o pozemok určený na výstavbu inžinierskych sietí, konkrétne rozšírenia verejného vodovodu.

3.3.2. Ďalším dôkazom, ktorým žalobkyňa v konaní pred nižšími súdmi preukazovala svoje tvrdenie o deliteľnosti pozemku je skutočnosť, že cez pozemok parcelné č. KNE 493/1 vedie vodná stavba „SO 01 rozšírenie verejného vodovodu“. Táto skutočnosť podľa názoru dovolateľky preukazuje, že sporná parcela je určená na iné ako poľnohospodárske využitie; bola preukazne použitá na stavbu verejného vodovodu, pre potreby ktorého bolo možné vo verejnom záujme túto parcelu vyvlastniť.

3.3.3. Dovolateľka už konaní pred okresným súdom namietla písomnú odpoveď Okresného úradu T., katastrálny odbor a naďalej považovala tvrdenie, že reálne rozdelenie predmetných pozemkov nie je možné, za nesprávne. Okresný úrad vychádzal aj z územnoplánovacej informácie poskytnutej zo strany Mesta Banská Bystrica, z ktorej vyplýva, že sporná parcela sa nachádza v dvoch funkčných plochách, západnej, vo funkčnej ploche ZE 07 - zeleň - záhradkárske osady a východnej, vo funkčnej ploche zeleň - lesy bez kódu funkčného využitia. Západnou časťou spornej parcely je navrhovaná verejnoprospešná stavba cestnej komunikačnej siete - cestné prepojenie v lokalite Pršianska terasa v pokračovaní na Malachov, ktoré je súčasťou vonkajšieho mestského okruhu vo funkčnej triede B2. Uvedené rovnako vyplýva zo znaleckého posudku č. 328/2017 s tým, že sporná parcela je určená na výstavbu inžinierskych sietí, konkrétne rozšírenia verejného vodovodu ako aj na výstavbu cestnej komunikačnej siete.

3.3.4. Ďalšou argumentáciou žalobkyne bol poukaz na § 2 ods. 2 zákona č. 140/2014 Z. z. v spojení s ustanoveniami zákona č. 220/2004 Z. z. [§ 2 písm. b)]. Považovala za neprípustné, aby cez poľnohospodársky pozemok viedli inžinierske siete (verejný vodovod) alebo bola vybudovaná cestná komunikácia a zároveň bola časť pozemku využívaná ako záhrada v rámci záhradkárskej osady. Poľnohospodársku pôdu možno použiť na nepoľnohospodárske účely len na základe rozhodnutia o odňatí pôdy. Takéto rozhodnutie o odňatí poľnohospodárskej pôdy vydané nebolo; pozemky sú však využívané na nepoľnohospodárske účely aj samotnou žalovanou, resp. jej manželom.

3.3.5. Uvedená argumentácia podľa žalobkyne potvrdzuje, že v spore nejde o poľnohospodárske pozemky, pri ktorých je rozdelenie vzhľadom na ich rozlohu neprípustné. Uzavrela tak, že v danom prípade z dôvodu skutočného využitia predmetného pozemku dochádza k prelomeniu zásady drobenia pozemkov z dôvodu uplatnenia výnimiek v zmysle § 24 ods. 3 písm. a) a d) zákona č. 180/1995 Z. z., nakoľko na danej parcele je prípustná výstavba alebo zriadenie záhrad na záhradkárske účely. Ide o pozemok, ktorý je možno využiť na taký účel, na ktorý ho možno vyvlastniť.

3.4. Z dôvodov vyššie uvedených považovala žalobkyňa záver súdov nižších inštancií o tom, že výnimka z ustanovenia § 22 a § 23 zákona č. 180/1995 Z. z. upravená v § 24 citovaného zákona, pre ktorú by mohol súd pristúpiť k reálnej delbe predmetného pozemku nie je daná, za nesprávny. Na preukázanie svojej argumentácie už v konaní pred súdom prvej inštancie dovolateľka navrhla vykonanie dôkazu, ohliadky na mieste samom; navrhla aj znalecké dokazovanie na určenie skutočného druhu vysporiadavaných pozemkov. Navrhla tiež vypočutie znalkyne Ing. Marty Čabovej. Tieto dôkazy okresný súd nevykonal; žiadnym spôsobom neodôvodnil nevykonanie navrhovaných dôkazov okrem toho, že uviedol, že nie je oprávnený stanoviť iný charakter využitia pozemku, než je uvedený v evidencii nehnuteľností.

3.5. Uvedené závery považovala žalobkyňa za nesprávne; súd je povinný náležite zistiť skutkový stav; okresný súd takto v spore nepostupoval. Okresný súd tak odmietol zistiť skutkový stav, keď zamietol návrhy na vykonanie dôkazov. Išlo o právnu otázku, od vyriešenia, ktorej záviselo rozhodnutie odvolacieho súdu; táto otázka v rozhodovacej praxi odvolacieho súdu ešte vyriešená nebola, čím došlo k naplneniu prípustnosti dovolania s poukazom na § 421 ods. 1 písm. b) CSP.

4. Žalovaná v písomnom vyjadrení k podanému dovolaniu žiadala, aby dovolací súd dovolanie odmietol alebo zamietol a zaviazal žalobkyňu na náhradu trov dovolacieho konania.

4.1. Pokiaľ žalobkyňa uplatnila dovolací dôvod podľa § 420 písm. f) CSP žalovaná mala za to, že k žiadnemu pochybeniu súdu, ktoré by mohlo samostatne alebo spoločne s iným zásahom narušiť právo na spravodlivý proces ako celok, nedošlo. Pokiaľ žalobkyňa tvrdí, že jej nebolo doručené vyjadrenie žalovanej zo 6. júla 2020, nič jej nebránilo, aby pred pojednávaním nahliadla do spisu, resp. elektronického spisu a s vyjadrením sa oboznámila, ak tvrdí, že jej vyjadrenie žalovanej doručené nebolo. Už súd prvej inštancie žalobkyňu oboznámil s namietaným vyjadrením minimálne na pojednávaní, na ktorom bol vyhlásený rozsudok, keďže pred vyhlásením rozsudku oboznámil strany o obsahu súdneho spisu, ktorého súčasťou bolo aj predmetné vyjadrenie. Uvedená námietka bola aj odvolacou námietkou;

odvolací súd sa s touto námietkou podľa názoru žalovanej dostatočne vysporiadal a nepovažoval túto odvoláciu námietku za dôvodnú.

4.2. S poukazom na závery vyslovené Najvyšším súdom Slovenskej republiky v rozhodnutí sp. zn. 5Obdo/75/2019 (podľa ktorých v prípade prípustnosti vyvodenej z ustanovenia § 421 ods. 1 písm. b) CSP by mal dovolateľ konkretizovať právnu otázku riešenú odvolacím súdom a uviesť ako ju odvolací súd riešil, vysvetliť v čom je riešenie právnej otázky odvolacím súdom nesprávne a uviesť, akoby mala byť táto otázka správne riešená), žalovaná vyslovila, že žalobkyňou formulovaná právna otázka nebola vymedzená v súlade s § 421 CSP a nie je spôsobilá na to, aby bola z o strany dovolacieho súdu preskúmaná. Žalobkyňa položenou právnou otázkou žiada odpoveď na riešenie konkrétneho právneho prípadu s konkrétnymi okolnosťami a s konkrétnymi účastníkmi. Dovolací súd však neplní funkciu súdu tretej inštancie. Žalobkyňa položenú otázku formulovala tak, že prípadná odpoveď dovolacieho súdu by nemala pre budúcu prax súdov žiadnu výpovednú hodnotu; žalobkyňa nedostatočne konkretizovala právnu otázku, nesprávne uviedla, ako ju odvolací súd riešil a žiadnym spôsobom nevysvetlila, v čom je riešenie právnej otázky odvolacím súdom nesprávne. Napokon, podľa vyjadrenia žalovanej nejde o otázku, ktorá v rozhodovacej praxi dovolacieho súdu ešte nebola vyriešená; samotná žalobkyňa v odvolaní poukázala na závery vyplývajúce z uznesenia Najvyššieho súdu Slovenskej republiky sp. zn. 7Cdo/169/2016. V uvedenom rozhodnutí sa dovolací súd vyjadroval k nástrojom riešenia nesúladu medzi údajmi katastra a skutočným stavom, pričom k uvedenej námietke žalobkyne sa vyjadril aj odvolací súd v napadnutom rozhodnutí. Žalovaná mala za to, že dovolanie žalobkyne v zmysle § 421 ods. 1 písm. b) CSP nie je prípustné.

5. Najvyšší súd Slovenskej republiky (ďalej aj „najvyšší súd“ alebo „dovolací súd“) ako súd dovolací (§ 35 CSP), po zistení že dovolanie podala v zákonnej lehote (§ 427 ods. 1 CSP) strana sporu, v ktorej neprospech bolo napadnuté rozhodnutie vydané (§ 424 CSP), zastúpená podľa § 429 ods. 1 CSP, skúmal, či sú splnené aj ďalšie podmienky dovolacieho konania a predpoklady prípustnosti dovolania.

6. Vec bola predložená dovolaciemu súdu súdom prvej inštancie dňa 01. 03. 2022. Dovolací súd pred rozhodnutím o podanom dovolaní zistil, že pôvodná žalobkyňa, C. M., zomrela dňa N.. Z uvedeného dôvodu na základe výsledkov dedičského konania dovolací súd uznesením z 26. septembra 2024 sp. zn. 2Cdo/48/2022 rozhodol, že v dovolacom konaní ako s o žalobcami pokračuje s právnymi nástupcami žalobkyne, a to Q. P., O. C. a E. M.. Uvedení právni nástupcovia dovolanie nezobrali späť, s dovolaním ich právnej predchodkyne sa stotožnili a pripojili sa k nemu, predložili nimi udelené plnomocenstvá advokátovi na zastupovanie v dovolacom konaní.

7. V zmysle § 419 CSP je proti rozhodnutiu odvolacieho súdu dovolanie prípustné, (len) ak to zákon pripúšťa. To znamená, že ak zákon výslovne neuvádza, že dovolanie je proti tomu-ktorému rozhodnutiu odvolacieho súdu prípustné, nemožno také rozhodnutie (úspešne) napadnúť dovolaním. Rozhodnutia odvolacieho súdu, proti ktorým je dovolanie prípustné, sú vymenované v § 420 a § 421 CSP.

8. Dovolanie je mimoriadny opravný prostriedok, majúci v systéme opravných prostriedkov civilného sporového konania osobitné postavenie. Dovolanie nie je „ďalším odvolaním“ a dovolací súd nesmie byť vnímaný (procesnými stranami ani samotným dovolacím súdom) ako tretia inštancia, v rámci konania ktorej by bolo možné preskúmať akékoľvek rozhodnutie odvolacieho súdu (viď napríklad rozhodnutia najvyššieho súdu sp. zn. 1Cdo/113/2012, 2Cdo/132/2013, 3Cdo/18/2013, 4Cdo/280/2013, 5Cdo/275/2013, 6Cdo/107/2012 a 7Cdo/92/2012, ktoré sú aktuálne aj za súčasnej procesnoprávnej úpravy).

9. Právo na súdnu ochranu nie je absolútne a v záujme zaistenia právnej istoty a riadneho výkonu spravodlivosti podlieha určitým obmedzeniam. Toto právo, súčasťou ktorého je tiež právo domôcť sa na príslušnom súde nápravy chýb a nedostatkov konaní a rozhodovaní súdov nižšej inštancie, sa v civilnom sporovom konaní zaručuje len vtedy, ak sú splnené všetky procesné podmienky, za splnenia ktorých môže súd konať a rozhodnúť vo veci samej. Platí to pre všetky štádiá konania, vrátane dovolacieho konania (pozri rozhodnutia najvyššieho súdu sp. zn. 1Cdo/6/2014, 3Cdo/357/2015, 4Cdo/1176/2015,

5Cdo/255/2014, 8Cdo/400/2015).

10. Otázka posúdenia, či sú alebo nie sú splnené podmienky, za ktorý sa môže uskutočniť dovolacie konanie, patrí do výlučnej právomoci dovolacieho súdu. Právnu úpravu dovolania a dovolacieho konania, ktorá stanovuje podmienky, za ktorých sa môže táto podmienka uplatniť, nemožno v žiadnom prípade interpretovať rozširujúco; namiesto je tu skôr reštriktívny výklad (pozri rozhodnutia najvyššieho súdu sp. zn. 1Cdo/348/2013, 3Cdo/319/2013, 3Cdo/357/2016, 3Cdo 208/2014).

11. Narušenie princípu právnej istoty strán, ktorých spor bol právoplatne skončený meritórnym rozhodnutím musí byť vyvážené sprísnenými podmienkami prípustnosti - to platí o všetkých mimoriadnych opravných prostriedkoch. Ak by dovolací súd bez ohľadu na neprípustnosť dovolania pristúpil k posúdeniu vecnej správnosti rozhodnutia odvolacieho súdu a na tom základe ho prípadne zrušil, porušil by základné právo na súdnu ochranu toho, kto stojí na opačnej strane (porovnaj rozhodnutie Ústavného súdu Slovenskej republiky sp. zn. II. ÚS 172/03).

12. Naznačenej mimoriadnej povahe dovolania zodpovedá aj právna úprava jeho prípustnosti; z ustanovenia § 419 CSP vyplýva, že proti rozhodnutiu odvolacieho súdu je dovolanie prípustné, (len) ak to zákon pripúšťa. To znamená, že ak zákon výslovne neuvádza, že dovolanie je proti tomu-ktorému rozhodnutiu odvolacieho súdu prípustné, nemožno také rozhodnutie (úspešne) napadnúť dovolaním. Rozhodnutia odvolacieho súdu, proti ktorým je dovolanie prípustné, sú špecifikované v ustanoveniach § 420 CSP (prípustnosť dovolania pre vady zmätočnosti) a § 421 CSP (prípustnosť dovolania pre riešenie právnej otázky).

13. Dovolací súd je dovolacími dôvodmi viazaný (§ 440 CSP). Pokiaľ nemá dovolanie vykazovať nedostatky, ktoré v konečnom dôsledku vedú k jeho odmietnutiu podľa § 447 písm. f) CSP, je procesnou povinnosťou dovolateľa v dovolaní uviesť, z čoho vyvodzuje prípustnosť dovolania a náležitým spôsobom označiť dovolací dôvod (§ 420 alebo § 421 CSP v spojení s § 431 ods. 1 CSP a § 432 ods. 1 CSP). V dôsledku spomenutej viazanosti dovolací súd neprejednáva dovolanie nad rozsah, ktorý dovolateľ vymedzil v dovolaní uplatneným dovolacím dôvodom.

14. V danom prípade pôvodná žalobkyňa vyvodila prípustnosť dovolania predovšetkým z § 420 písm. f) CSP a tvrdila, že súd (súd prvej inštancie) nesprávnym procesným postupom žalobkyni znemožnil, aby uskutočňovala jej patriace procesné práva; prípustnosť dovolania vyvodila aj z § 421 ods. 1 písm. b) CSP a tvrdila, že rozhodnutie odvolacieho súdu záviselo od riešenia právnej otázky, ktorá v rozhodovacej praxi dovolacieho súdu ešte nebola riešená.

15. Z ustanovenia § 420 písm. f) CSP vyplýva, že dovolanie je prípustné proti každému rozhodnutiu odvolacieho súdu vo veci samej alebo ktorým sa konanie končí, ak súd nesprávnym procesným postupom znemožnil strane, aby uskutočňovala jej procesné práva v takej miere, že došlo k porušeniu práva na spravodlivý proces.

16. Dovolanie prípustné podľa § 420 CSP možno odôvodniť iba tým, že v konaní došlo k vade uvedenej v tomto ustanovení (§ 431 ods. 1 CSP). Dovolací dôvod sa vymedzí tak, že dovolateľ uvedie, v čom spočíva táto vada (§ 431 ods. 2 CSP).

17. Vo vzťahu k § 420 písm. f) CSP (ako v prípade ďalších vád zmätočnosti uvedených v § 420 CSP) platí, že z hľadiska prípustnosti dovolania v zmysle tohto ustanovenia nie je významný subjektívny názor dovolateľa tvrdiaceho, že sa súd dopustil namietanej vady zmätočnosti; rozhodujúce je výlučne zistenie (záver) dovolacieho súdu, že k tejto procesnej vade skutočne došlo (porovnaj rozhodnutia najvyššieho súdu sp. zn. 2Cdo/8/2017, 3Cdo/41/2017, 3Cdo/214/2017, 8Cdo/5/2017, 8Cdo/73/2017). Hlavnými znakmi charakterizujúcimi procesnú vadu uvedenú v § 420 písm. f) CSP, sú a) zásah súdu do práva na spravodlivý proces a b) nesprávny procesný postup súdu znemožňujúci procesnej strane, aby svojou procesnou aktivitou uskutočňovala jej patriace procesné oprávnenia.

18. Podstatou práva na spravodlivý súdny proces je možnosť fyzických a právnických osôb domáhať sa svojich práv na nestrannom súde a v konaní pred ním využívať všetky právne inštitúty a záruky poskytované právnym poriadkom; integrálnou súčasťou tohto práva je právo na relevantné, zákonu zodpovedajúce súdne konanie. Z práva na spravodlivý súdny proces ale pre procesnú stranu nevyplýva jej právo na to, aby sa všeobecný súd stotožnil s jej právnymi názormi a predstavami, preberal a riadil sa ňou predkladaným výkladom všeobecne záväzných právnych predpisov a rozhodol v súlade s jej vôľou a požiadavkami. Jeho súčasťou nie je ani právo procesnej strany dožadovať sa ňou navrhnutého spôsobu hodnotenia vykonaných dôkazov (porovnaj rozhodnutia Ústavného súdu Slovenskej republiky sp. zn. IV ÚS 252/04, I. ÚS 50/04, I. ÚS 97/97, II. ÚS 3/97 a II. ÚS 251/03).

19. Z dovolacej argumentácie vyplýva, že žalobkyňa porušenie práva na spravodlivý proces videla v tom, že jej súd prvej inštancie nedoručil (včas) vyjadrenie žalovanej zo 6. júla 2020; vo veci samej sa 15. júla 2020 na súde prvej inštancie uskutočnilo pojednávanie, na ktorom súd rozhodol vo veci samej rozsudkom; namietané vyjadrenie bolo žalobkyni (jej právnomu zástupcovi) doručené až dňa 24. júla 2020.

19.1. Uvedená argumentácia bola aj odvolacou argumentáciou (bod 56. odvolania), už v podanom odvolaní žalobkyňa namietla nedoručenie vyjadrenia žalovanej, čím podľa jej názoru došlo k naplneniu odvolacieho dôvodu v zmysle § 365 ods. 1 písm. b) Civilného sporového poriadku. Odvolacia argumentácia okrem konštatovania o nedoručení podania žalovanej bližšie dôvody neuvádza.

19.2. S argumentáciou žalobkyne sa už zaoberal odvolací súd, dovolací súd nezistil iné skutočnosti z obsahu spisu, ako ich zistil odvolací súd. Z obsahu spisu vyplýva podanie žalobkyne (č. l. 235 spisu) z 23. 04. 2020 (doručené okresnému súdu 23. 04. 2020) - vyjadrenie k znaleckému posudku a k vyjadreniu žalovanej. Uvedené vyjadrenie okresný súd spolu s predvolaním na pojednávanie (vytýčené na deň 15. júla 2020) doručoval dňa 1. júna 2020 právnomu zástupcovi žalovanej; právny zástupca žalovanej realizoval namietané vyjadrenie dňa 6. júla 2020 a doručil ho okresnému súdu 8. júla 2020. Podľa úradného záznamu na č. l. 247 spisu (opak) bolo namietané vyjadrenie zaslané právnomu zástupcovi žalobkyne (9. júla 2020), doručienka preukazujúca doručenie vyjadrenia s a v spise nenachádza. Dňa 16. júla 2020 bola právnomu zástupcovi doručená zápisnica z pojednávania z 15. júla 2020 a následne bol 14. augusta 2020 právnomu zástupcovi žalobkyne elektronicky doručený rozsudok súdu prvej inštancie.

19.3. Odvolací súd k odvolacej námietke v napadnutom rozsudku uviedol, že berúc do úvahy skutočnosť, že toto vyjadrenie bolo žalovanou doručené pred termínom pojednávania a žalobkyňa mala možnosť v rámci pojednávania sa vyjadriť ku všetkým skutočnostiam, nebolo postupom súdu žiadnym spôsobom porušené jej právo na spravodlivý súdny proces, pričom obsah spisu nasvedčuje tomu, že toto vyjadrenie bolo právnomu zástupcovi žalobkyne aj doručené. Odvolací súd však naviac poukazuje na to, že obsah vyjadrenia žalovanej z č. l. 245 zo 06. 07. 2020 je zhodný s obsahom predchádzajúcich vyjadrení, nie sú v tomto vyjadrení uvádzané žiadne nové skutočnosti. Teda aj za situácie, že by toto vyjadrenie nebolo doručené právnomu zástupcovi žalobkyne, podľa názoru odvolacieho súdu by nebolo možné v súdnej veci konštatovať existenciu odvolacieho dôvodu v zmysle § 365 ods. 1 písm. d) CSP.

19.4. Z uvedeného je zrejmé, že odvolací súd sa argumentáciou žalobkyne k tvrdenému nedoručeniu vyjadrenia žalovanej zaoberal a riešil ju a aj ju vyriešil záverom o tom, že postupom súdu prvej inštancie nedošlo k porušeniu práva na spravodlivý proces.

19.5. K uvedenému dovolací súd dodáva, že v namietanom vyjadrení (zo 6. júla 2020) žalovaná neuvádza žiadne nové skutočnosti, žalovaná sa vyjadrila k tomu, že stanovenie ceny pozemkov znalkyňou Ing. Čabovou považuje za správne, vyjadrila sa k tomu, že posudok Ing. Pastieroviča je ohľadne ceny nehnuteľností nepoužiteľný. Obsahom vyjadrenia bolo tiež opakovanie dovtedajšej argumentácie ohľadne nemožnosti reálneho rozdelenia pozemku parc. č. 493/1 a vyjadrenie o tom, že ďalšie navrhované dôkazy zo strany žalobkyne (znalecké dokazovanie za účelom stanovenia druhu pozemku a ohliadka na mieste samom) považuje žalovaná za neúčelné. Žalovaná iba zopakovala svoje

tvrdenia prednášané v spore a najmä zopakovala svoje tvrdenia z písomného vyjadrenia z 11. marca 2020 (na č. l. 212 spisu), na ktoré žalobkyňa reagovala písomným podaním z 23. apríla 2020 (č. l. 236 spisu).

19.6. Dovolací súd pripomína, že podľa čl. 9 základných princípov Civilného sporového poriadku strany sporu majú právo oboznámiť sa s vyjadreniami, návrhmi a dôkazmi protistrany a môžu k nim vyjadriť svoje stanovisko v rozsahu, ktorý určí zákon; Civilný sporový poriadok predovšetkým upravuje doručenie žaloby, vyjadrenia k žalobe a ďalších vyjadrení v zmysle § 167 CSP; obdobne upravuje doručovanie odvolania a následných vyjadrení vrátane repliky a dupliky v § 374 CSP.

19.7. V danom prípade, posudzujúc námietku porušenia práva na spravodlivé konanie (z dôvodu porušenia princípu „rovnosti zbraní“ a princípu kontradiktórnosti) dovolací súd uvádza, že v namietanom vyjadrení nejde o vyjadrenie vo veci samej (§ 123 ods. 2 CSP); žiadna so skutočností uvedená v namietanom podaní nebola skutočnosťou alebo tvrdením protistrany, ktoré by nebolo žalobkyni známe (bod 19.5.); súd prvej inštancie na argumentácii žalovanej v namietanom podaní svoje rozhodnutie nezaložil; dovolateľka namietla iba formálny nedostatok v postupe súdu bez premietnutia do jeho materiálneho obsahu. Napokon odvolací súd uvedenú otázku riešil ako odvolaciu otázku, odvolateľke na tvrdené porušenie procesných práv dal odpoveď a dovolateľka v dovolaní ani neuviedla, v čom sú závery odvolacieho súdu uvedené v odôvodnení napadnutého rozhodnutia nesprávne.

19.8. V nadväznosti na uvedené vo vzťahu k dovolacej námietke podľa § 420 písm. f) CSP dovolací súd uzatvára, že vadu zmatečnosti spočívajúcu v porušení práva na spravodlivý proces postupom súdu prvej inštancie, ktorý žalobkyni nedoručil písomné podanie žalovanej (resp. relevantná doručienka sa v spise nenachádza), nezistil; prípadné pochybenie z dôvodov vyššie uvedených nenaplnia takú intenzitu, aby bolo možné konštatovať porušenie práva na spravodlivý proces; v konečnom dôsledku túto námietku posúdil už odvolací súd a dovolateľka ani neuviedla, v čom je právne posúdenie odvolacím súdom nesprávne. Dovolateľka tak neopodstatnene namietala, že konanie pred odvolacím súdom bolo postihnuté zmatečnosťou vadou vyplývajúcou z § 420 písm. f) CSP.

20. Žalobkyňa prípustnosť podaného dovolania vyvodila aj z nesprávneho právneho posúdenia veci odvolacím súdom v zmysle § 421 písm. b) CSP.

21. Podľa § 421 ods. 1 CSP je dovolanie prípustné proti rozhodnutiu odvolacieho súdu, ktorým sa potvrdilo alebo zmenilo rozhodnutie súdu prvej inštancie, ak rozhodnutie odvolacieho súdu záviselo od vyriešenia právnej otázky, a) pri ktorej riešení sa odvolací súd odklonil od ustálenej rozhodovacej praxe odvolacieho súdu, b) ktorá v rozhodovacej praxi odvolacieho súdu ešte nebola vyriešená alebo c) je dovolacím súdom rozhodovaná rozdielne.

21.1. Pre všetky tri procesné situácie, v ktorých § 421 ods. 1 CSP pripúšťa dovolanie, má mimoriadny význam otázka pojmu „právna otázka“ a to, ako dovolateľ túto otázku zadefinuje a špecifikuje v dovolaní. Otázkou relevantnou z hľadiska § 421 ods. 1 CSP môže byť len otázka právna (nie skutková), ktorá musí mať zreteľné charakteristické znaky. Zo zákonodarcom zvolenej formulácie tohto ustanovenia vyplýva, že otázkou riešenou odvolacím súdom sa tu rozumie tak otázka hmotnoprávna (ktorá sa odvíja od interpretácie napríklad Občianskeho zákonníka, Obchodného zákonníka, Zákonníka práce, Zákona o rodine), ako aj procesnoprávna (ktorej riešenie záviselo na aplikácii a interpretácii procesných ustanovení). Musí ísť o otázku právnu, ktorú odvolací súd riešil a na jej riešení založil rozhodnutie napadnuté odvolaním. Právna otázka, na vyriešení ktorej nespočívalo rozhodnutie odvolacieho súdu (vyriešenie ktorej nevedlo k záverom vyjadreným v rozhodnutí odvolacieho súdu), i keby bola prípadne v priebehu konania súdmi posudzovaná, nemôže byť považovaná za významnú z hľadiska tohto ustanovenia. V prípade dovolania podaného v zmysle tohto ustanovenia je (procesnou) povinnosťou dovolateľa vysvetliť v dovolaní, o ktorú z možností uvedených v § 421 ods. 1 písm. a) až c) ide, teda z čoho vyvodzuje prípustnosť dovolania (porovnaj napríklad sp. zn. 1Cdo/126/2017, 2Cdo/225/2016, 3Cdo/235/2016, 4Cdo/89/2017, 5Cdo/12/2017, 7Cdo/20/2017, 8Cdo/73/2017).

21.2. Dovolanie prípustné podľa § 421 CSP možno odôvodniť iba tým, že rozhodnutie spočíva v nesprávnom právnom posúdení veci. Dovolací dôvod sa vymedzí tak, že dovolateľ uvedie právne posúdenie veci, ktoré pokladá za nesprávne a uvedie, v čom spočíva nesprávnosť tohto právneho posúdenia (§ 432 CSP).

21.3. Pred posúdením samotného „vyriešenia právnej otázky“ (§ 421 ods. 1 písm. b) CSP) dovolací súd zdôrazňuje, že správnosť súdmi riešených skutkových otázok nemôže byť v dovolacom konaní podrobená meritórnemu prieskumu; dovolací súd je viazaný skutkovým stavom tak, ako ho zistil odvolací súd (§ 442 CSP); skutková okolnosť (t. j. skutková otázka, resp. riešenie skutkovej otázky) z hľadiska § 421 ods. 1 CSP je irelevantná. Riešenie skutkovej otázky (quaestio facti) je v civilnom sporovom konaní spojené s obstarávaním skutkových poznatkov súdu v procese dokazovania. Na rozdiel od toho riešenie právnej otázky (quaestio iuris) prebieha v procese právneho dokazovania veci, pri ktorom súd uvažuje o určitej právnej norme, jej aplikácie na podklade skutkových zistení (napr. rozhodnutia najvyššieho súdu sp. zn. 3Cdo/218/2017, 3Cdo/150/2017, 4Cdo/7/2018, 4Cdo/32/2018, 7Cdo/99/2018).

21.4. Otázka relevantná v zmysle § 421 ods. 1 CSP vôbec musí byť procesnou stranou vymedzená v dovolaní jasným, určitým, zrozumiteľným spôsobom, ktorý umožňuje posúdiť prípustnosť (prípadne aj dôvodnosť) dovolania. V prípade absencie náležitého vymedzenia právnej otázky najvyšší súd nemôže pristúpiť k posudzovaniu všetkých procesnoprávných a hmotnoprávných otázok, ktoré pred ním riešili/neriešili prvoinštančný a odvolací súd.

21.5. Dovolací súd sa preto najskôr zaoberal tým, či sú splnené tieto predpoklady prípustnosti dovolania, a to najmä z hľadiska, či žalobkyňa v podanom dovolaní vôbec nastolila právnu otázku, resp. ňou nastolená právna otázka je taká, od vyriešenia ktorej záviselo rozhodnutie odvolacieho súdu.

2.2. Žalobkyňa nastolila otázku, podľa jej názoru v dovolacej praxi neriešenú, ktorú vymedzila nasledovne:

„Je s poukazom na ustanovenie § 70 ods. 2, posledná veta zákona č. 162/1995 Z. z. o katastri nehnuteľností a o zápise vlastníckych a iných práv k nehnuteľnostiam (katastrálny zákon) v znení neskorších predpisov, z ktorej vyplýva, že záväzným údajom katastra nie je druh pozemku evidovaného ako parcela registra „E“, súd povinný v konaní zistiť skutočný druh pozemku z a účelom právneho posúdenia veci s poukazom na zákaz drobenia niektorých pozemkov, pokiaľ je stranou sporu druh pozemku parcela registra „E“ spochybňovaný?“

23. Dovolací súd z obsahu rozsudkov súdov nižších inštancií pripomína, že súdy nižších inštancií rozhodovali o žalobe o zrušenie a vyporiadanie podielového spoluvlastníctva. Nebolo sporné podielové spoluvlastníctvo strán sporu k predmetným nehnuteľnostiam, rovnako ako nebola sporná výška spoluvlastníckych podielov. Obe strany žiadali zrušiť podielové spoluvlastníctvo, k dohode podielových spoluvlastníkov nedošlo. Podstatnou otázkou, ktorú súdy nižších inštancií riešili, bola otázka možnosti reálneho rozdelenia nehnuteľností z dôvodu zákonom ustanoveného poradia spôsobom vyporiadania zrušeného podielového spoluvlastníctva.

24. K uvedenej spornej otázke (možnosti reálneho rozdelenia nehnuteľností) dovolací súd pre úplnosť uvádza, že v zmysle platnej právnej úpravy, povahy podielového spoluvlastníctva ako spoločenstva vlastníckych práv, založeného na zásade dobrovoľnosti vyplýva, že ak nedôjde k dohode, ktorýkoľvek spoluvlastník môže kedykoľvek požiadať súd o zrušenie spoluvlastníctva a jeho vyporiadanie. Uvedené právo vyplýva zo zásady, že nikto nemôže byť spravodlivo nútený k tomu, aby zotrval v spoluvlastníckom vzťahu, ak mu to z akýchkoľvek dôvodov nevyhovuje. Súd podielové spoluvlastníctvo ako celok najskôr zruší (zákon exemplifikatívne neuvádza dôvody, pre ktoré možno podielové spoluvlastníctvo zrušiť), a potom v tom istom konaní vykoná jeho vyporiadanie. Súd je pritom povinný postupovať podľa zákonom ustanoveného poradia (§ 142 Občianskeho zákonníka); nie je síce viazaný návrhmi, ani vzájomnými návrhmi strán sporu, ale ani on nemôže proti vôli spoluvlastníka prikázať mu za náhradu celú vec, len jej reálnu časť, zodpovedajúcu výške jeho spoluvlastníckeho podielu.

24.1. Najprirodzenejším a najčastejším spôsobom likvidácie spoluvlastníckych vzťahov je rozdelenie vecí medzi spoluvlastníkov podľa výšky ich podielov. Predpokladom použitia tohto spôsobu zrušenia spoluvlastníctva však je, že ide o deliteľnú nehnuteľnú vec (z technického aj právneho hľadiska), a že jej rozdelenie je aj funkčne opodstatnené, t. j. vtedy, keď jej rozdelením vzniknú samostatné veci, slúžiace ich vlastníkom aj naďalej spôsobom, ktorý zodpovedá ich povahe a spoločenskému poslaniu (záujmu) a rozdelenie je možné zapísať vkladom práva do katastra nehnuteľností. Prvá možnosť vyporiadania podielového spoluvlastníctva reálnym rozdelením podľa spoluvlastníckych podielov nevylučuje, aby sa v prípadoch hodných osobitného zreteľa vyporiadanie reálnym rozdelením uskutočnilo pri plošnom rozdelení inak, než v presnom pomere k spoluvlastníckym podielom (napríklad pri nerovnakej kvalite vydelených častí, pri nerovnakých prístupových možnostiach a podobne); tieto nerovnosti treba vyjadriť primeranou peňažnou náhradou, teda tzv. kombinovaným spôsobom vyporiadania.

24.2. Ak nie je rozdelenie vecí dobre možné, súd použije ďalší spôsob zrušenia a vyporiadania spoluvlastníctva, ktorým je prikázanie vecí jednému alebo viacerým spoluvlastníkom za primeranú náhradu; pre rozhodnutie o zrušení a vyporiadaní podielového spoluvlastníctva súdom, a to nielen rozdelením vecí, ale aj prikázaním doterajšej spoločnej veci niektorému, resp. niektorým zo zostávajúcich podielových spoluvlastníkov za primeranú náhradu. Občiansky zákonník v ustanovení § 142 ods. 1 druhá a tretia veta zakotvuje tri kritériá: veľkosť spoluvlastníckych podielov, účelné využitie vecí a prípadné násilné správanie podielového spoluvlastníka voči ostatným spoluvlastníkom (tzv. objektívne predpoklady). Predmetom zrušenia a vyporiadania podielového spoluvlastníctva je vždy celá vec (nie jej podiel), tento spôsob vyporiadania prichádza do úvahy len vtedy, keď aspoň jeden zo spoluvlastníkov prejavuje o celú vec záujem; subjektívnym predpokladom tohto spôsobu vyporiadania spoluvlastníctva je teda súhlas spoluvlastníka, ktorému má byť vec prikázaná a jeho solventnosť (má dostatok financií na vyplatenie svojho podielu - pozri rozhodnutie NS ČR sp. zn. 22Cdo/1346/2002, aj Ústavný súd ČR III. ÚS 687/2004).

25. V prejednávanej veci, vzhľadom na veľkosť pozemku, ktorý bol v podielovom spoluvlastníctve a reagujúc na námietku žalobkyne, okresný súd zamerl svoju pozornosť pri dokazovaní na zistenie, či vyporiadavanú parcelu KNE č. 493/1 o výmere 1864 m² je možné reálne rozdeliť (ako prvý spôsob vyporiadania podielového spoluvlastníctva); v prípade možnosti reálneho rozdelenia pozemku by ďalšie spôsoby vyporiadania do úvahy neprichádzali práve z dôvodu viazanosti zákonom ustanoveného poradia spôsobu vyporiadania.

26. Procesné dokazovanie je procesným právom osobitne upravený postup súdu v civilnom sporovom konaní, ktorý slúži k utvoreniu poznatkov súdu o skutočnostiach dôležitých pre rozhodnutie, ktorých existencia alebo neexistencia zostala pochybná (v danom prípade bola pochybná otázka právnej nedeliteľnosti pozemku, ku ktorému sa navrhovalo zrušenie a vyporiadanie podielového spoluvlastníctva), a to taký postup, pri ktorom súd svojimi zmyslami poznáva určitú rozhodujúcu skutočnosť priamo, alebo poznáva určité postupy o tejto skutočnosti. Pri tomto postupe utvorené poznatky sa nazývajú skutkové poznatky a myšlienkový postup hodnotenia rozhodujúcich skutočností je skutkovým hodnotením.

27. Súd prvej inštancie, vykonávajúci dokazovanie v prvom stupni (a ktorým zistený skutkový stav si odvolací súd osvojil nezistiac dôvody pre doplnenie alebo zopakovanie dokazovania) vykonal dokazovanie oboznámením sa s listom vlastníctva, územným plánom Mesta Banská Bystrica, územnoplánovacou informáciou Mesta Banská Bystrica, vyjadrením Okresného úradu T., katastrálny odbor, vykonané dôkazy vyhodnotil a právne ich posúdil na základe relevantnej právnej úpravy; na základe uvedeného dospel k záveru, že vyporiadavaný pozemok je poľnohospodárskym pozemkom, na ktorý sa vzťahuje zákaz drobenia poľnohospodárskej pôdy v danom prípade v zmysle § 23 ods. 1 zákona č. 180/1995 Z. z. a nie sú splnené predpoklady pre uplatnenie výnimky zo zákazu v zmysle § 24 citovaného zákona.

28. Ak okresný súd konštatoval, že nie je úlohou súdu, ani v jeho právomoci, na základe ohliadky na

mieste samom, prípadne zistenia skutočného spôsobu využitia, stanoviť iný charakter využitia tohto pozemku, než je uvedený v evidencii nehnuteľností prípadne v územnom pláne, týmto konštatovaním odôvodnil, prečo nevykonal ďalšie dokazovanie navrhované žalobkyňou. Už z uvedeného je zrejmé, že dovolateľkou nastolená otázka nie je otázkou právnou, ale smerujúcou k rozsahu a dostatočnosti skutkových zistení v rozsahu potrebnom na rozhodnutie vo veci samej. Nastolená otázka tak nie je otázkou, na riešení ktorej odvolací súd (a súd prvej inštancie) založil svoje rozhodnutie; vyriešenie tejto otázky nevedlo k záverom, na ktorých nižšie súdy založili svoje rozhodnutie (o nemožnosti rozdelenia pozemku z dôvodu zákazu drobenia poľnohospodárskej pôdy).

29. Záver súdu prvej inštancie, že nie je úlohou súdu a v jeho právomoci stanoviť iný charakter využitia pozemku než je uvedený v evidencii nehnuteľností prípadne v územnom pláne, nie je napokon v rozpore s konštatovaním žalobkyňou citovaného rozhodnutia Najvyššieho súdu Slovenskej republiky zo 14. júna 2018 sp. zn. 7Cdo/169/2016, podľa ktorého bez ohľadu na možnosť polemiky o tom, či uspokojivým dôkazom opaku uvedeného v katastri (vo verejných listinách) môže byť prehľad skutkového stavu na základe ohliadky v teréne vypracovaný geodetom na žiadosť jednej zo sporových strán totiž podľa § 70 ods. 2 vety druhej katastrálneho zákona záväznými nie sú údaje o druhoch pozemkov evidovaných ako parcely registra „E“, predovšetkým ale nástrojom riešenia nesúladu medzi údajmi katastra a skutočným stavom, využitelným aj bez vyvinutia aktivity evidovaného vlastníka nehnuteľností je postup normovaný v ustanovení § 10 zákona č. 220/2004 Z. z. a z ničoho nevyplývalo, že by takýto postup ktokoľvek inicioval.

30. Ostatná dovolacia argumentácia dovolateľky bola len argumentáciou podpornou k nastolenej otázke nesprávneho právneho posúdenia podľa § 421 ods. 1 písm. b) CSP; inú právnu otázku dovolateľka nenastolila a vadu zmatečnosti (§ 420 písm. f) CSP) vymedzila len vo vzťahu k nedoručeniu vyjadrenia žalovanej.

31. Zhrnúc vyššie uvedené dovolací súd konštatuje, že dovolanie žalobkyne namietajúcej vadu podľa § 420 písm. f) CSP, ktorá nebola zistená, nie je prípustné. Ak dovolateľka namietala nesprávne právne posúdenie veci v zmysle § 421 ods. 1 písm. b) CSP, dovolanie nie je prípustné, nakoľko nejde o právnu otázku, ale otázku skutkovú (rozsahu dokazovania); súdy nižších inštancií výlučne na riešení uvedenej otázky svoje rozhodnutie nezaložili.

32. Vzhľadom na uvedené dovolací súd dovolanie ako celok odmietol (§ 447 písm. c) a f) CSP).

33. Dovolací súd žalovanej, v dovolacom konaní úspešnej, priznal podľa § 453 ods. 1 CSP s použitím § 255 ods. 1 CSP voči neúspešným žalobcom nárok na náhradu trov dovolacieho konania v plnom rozsahu.

34. Toto rozhodnutie prijal senát najvyššieho súdu pomerom hlasov 3 : 0.

Poučenie:

Proti tomuto uzneseniu nie je prípustný opravný prostriedok.